

FANPAGE :
DR.SOPON4

การประเมินค่า

ต้นไม้และป่าไม้

ต้นไม้ชนิดต่าง ๆ

ประเมินค่าอย่างไรตามมาตรฐานสากล

ดร.โสภณ พรโชคชัย

พิมพ์ครั้งที่ 1, มิถุนายน 2567

AREA

AGENCY FOR REAL ESTATE AFFAIRS

ศูนย์ข้อมูลวิจัยและประเมินค่าอสังหาริมทรัพย์ไทย

AREA SERVICES

PROPERTY VALUATION & RESEARCH CENTER
INTERNATIONAL STANDARD ORGANIZATION

- ✔ ประเมินค่าทรัพย์สินเพื่อการซื้อ-ขาย
- ✔ ประเมินค่าทรัพย์สินอำนวยการซื้อขาย
- ✔ ประเมินมูลค่าเครื่องบิน - เรือ
- ✔ ประเมินมูลค่าต้นไม้
- ✔ ประเมินมูลค่ากิจการ/แบรนด์
- ✔ ประเมินเพื่อแบ่งแยกมรดก
- ✔ ตรวจสอบข้อมูลที่ดินและทรัพย์สิน
- ✔ ศึกษาการใช้ประโยชน์สูงสุด
- ✔ Jennings การสัญจรและจราจร
- ✔ ศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาโครงการ
Project Feasibility Study
- ✔ ศึกษาคู่แข่ง-วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย
Market Surveys
- ✔ วิเคราะห์ทำเลและศึกษาความเป็นไปได้
โครงการ Site Analysis
- ✔ บริการข้อมูลตลาดที่อยู่อาศัยรายเดือน/ รายไตรมาส
- ✔ ตรวจสอบเอกสารสิทธิ์-กรรมสิทธิ์

Contact Us

02-295-3905

www.area.co.th

ต้นไม้

เป็นทรัพย์สิน

ที่มีค่า

ที่พึงประเมินได้

ชื่อหนังสือ การประเมินค่าต้นไม้และป่าไม้

ผู้เขียน ดร.โสภณ พรโชคชัย

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

โสภณ พรโชคชัย.

การประเมินค่าต้นไม้และป่าไม้.-- กรุงเทพฯ : มูลนิธิประเมินค่า-นายหน้าแห่งประเทศไทย,
2567.

208 หน้า.

1. ป่าไม้และการป่าไม้. 2. ต้นไม้. I. ชื่อเรื่อง.

634

ISBN 978-616-94521-0-2

จัดพิมพ์โดย มูลนิธิประเมินค่า-นายหน้าแห่งประเทศไทย
5/15 ถ.นนทรี ยานนาวา กรุงเทพมหานคร 10120
โทร. 0.2295.3171 โทรสาร 0.2295.1154
www.taeaf.org Email: info@thaiappraisal.org

พิมพ์ ครั้งที่ 1, มิถุนายน 2567 จำนวน 2,000 เล่ม

พิมพ์ที่ บริษัท ส. วีรัชการพิมพ์ (1996) จำกัด
33/2-3 ถ.นนทรี กรุงเทพมหานคร 10120

ผู้จัดจำหน่าย ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทร. 0-2218-9872 โทรสาร 0-2254-9495
Call Center (จัดส่งทั่วประเทศ) โทร. 0-2255-4433
<http://www.chulabook.com>

ราคา 150 บาท

หนังสือนี้จัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่ความรู้สู่สังคมตามหลักการที่ว่าด้วย "Knowledge Is Not Private Property" โดยจัดส่งไปตามห้องสมุดต่าง ๆ รายได้โดยไม่หักค่าใช้จ่ายใด ๆ ของการขายหนังสือนี้มอบให้แก่มูลนิธิประเมินค่า-นายหน้าแห่งประเทศไทย เพื่อใช้จ่ายในการพัฒนาวิชาชีพประเมินค่าทรัพย์สินและอสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีฉบับ eBook ให้ download เพื่อความสะดวก

Knowledge

Is

Not

Private

Property

สารบัญ

คำนำ	6
ภาพรวม	
1 ไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ	9
2 ภาพรวมการประเมินค่าไม้ยืนต้น	14
3 สวนป่าภาคเอกชนคือทางออก	31
ไม้สัก	
4 ว่าด้วยการทำไม้ของ อ.อ.ป.	38
5 ธุรกิจไม้สัก: ดร.สันติ วิทยากรณ์วิจิตร	44
6 การประเมินค่าไม้สัก	54
ไม้เศรษฐกิจ	
7 การประเมินค่าไม้กฤษณา	60
8 โมเดลประเมินค่าสวนยางพารา	66
ไม้ผล	
9 ว่าด้วยมูลค่าสวนทุเรียน	71
10 ต้นทุเรียนราคา 100 ล้านบาท	75
11 สวนลิ้นจี่ ประเมินค่าอย่างไร	79
ไม้ชุดล้อม	
12 การทำไม้ชุดล้อม ณ ตำบลชะอม	85
13 ไม้ชุดล้อมและการประเมินค่า	90
14 ต้นทุนและมูลค่าไม้ชุดล้อมชะอม	95
15 ราคาไม้ชุดล้อมบ้านดงบัง	100
4 การประเมินค่าต้นไม้และป่าไม้	

ต้นไม้ยักษ์ในเมือง

16	กระบวนการขุดล้อมต้นไม้ใหญ่	105
17	ประเมินค่าต้นไม้ยักษ์ในเมือง	109
18	กรณีศึกษาประเมินค่าต้นไม้สมพง	114

สวนสาธารณะ

19	มูลค่าสวนลุมพินี	122
20	ไม่มีสวนสาธารณะ สูญเสียมาก	127
21	สวนสาธารณะในอารยประเทศ	131

มูลค่าป่าเขา

22	ไม้ในป่าตีค่าอย่างไร	137
23	FAO ตีค่าป่าไม้อย่างไร	143
24	การประเมินค่าป่าไม้ในญี่ปุ่น	148
25	การประเมินค่าป่าไม้ในนิวซีแลนด์	153
26	การประเมินค่าป่าในสหรัฐอเมริกา	159

ภาคผนวก 1: ราคากลางไม้ขุดล้อม ต.ชะอม อ.แก่งคอย
จ.สระบุรี พ.ศ.2562-2569

166

ภาคผนวก 2: บัญชีราคากลางต้นไม้และพืชผล
คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน พ.ศ.2556-2569

182

คำนำ

ต้นไม้ต่าง ๆ นั้นจะสามารถประเมินค่า ประเมินมูลค่าหรือประเมินราคาได้อย่างไรตามมาตรฐานสากลในฐานะที่ต้นไม้เป็นทรัพย์สิน เป็นหลักประกัน เป็นการลงทุนและเป็นสินทรัพย์สำหรับบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์ การประเมินราคาต้นไม้ ถือเป็นศาสตร์และศิลป์หนึ่งของการประเมินค่าทรัพย์สินในฐานะที่ต้นไม้ก็เป็นทรัพย์ประเภทหนึ่งที่สามารถประเมินค่าได้ ที่ผ่านมาศูนย์ข้อมูลฯ ได้ประเมินค่าต้นไม้ทั้งในและต่างประเทศ

ที่ผ่านมา ดร.โสภณ และศูนย์ข้อมูลวิจัยและประเมินค่าอสังหาริมทรัพย์ไทย (area.co.th) ได้ประเมินค่าไม้สัก สวนยางพารา สวนปาล์ม ต้นกฤษณา สวนลิ้นจี่ ฯลฯ นอกจากนี้ยังได้สร้างโมเดลประเมินราคาสวนยางพารา กำหนดราคาไม้ซุงล่อมโดยพิจารณาถึงธุรกิจไม้ซุงล่อมและการประเมินค่าทรัพย์สิน เป็นต้น

สำหรับองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติที่ ดร.โสภณ เคยเป็นที่ปรึกษานั้น มีมาตรฐานการประเมินค่าป่าไม้เช่นกัน การประเมินค่าตามคำแนะนำของ FAO นั้นถึง

1. ถ้ามีราคาตลาด ก็ต้องดูว่าราคานั้นต้องตามความประสงค์จะซื้อ (Willingness to pay) หรือไม่ ไม่ใช่ราคาของผู้จะขายฝ่ายเดียว
2. ถ้ามีราคาตลาด แต่ว่าราคานั้นไม่ต้องตามความประสงค์จะซื้อ ก็ต้องวิเคราะห์ถึง “ราคาเงา” (Shadow price) ที่น่าจะใกล้เคียงราคาตลาดที่สุด
3. ถ้าไม่มีราคาตลาด แต่มีสิ่งที่ใช้ประมาณการแทนมูลค่าตลาดได้ ก็สามารถวิเคราะห์ “ราคาเงา” ได้
4. ถ้าไม่มีราคาตลาด และไม่มีสิ่งที่ใช้ประมาณการแทนมูลค่าตลาดได้ ก็อาจใช้วิธีต้นทุนหรืออื่น ๆ

ส่วนในประเทศญี่ปุ่นก็มีมาตรฐานการประเมินค่าต้นไม้ หรือป่าไม้เช่นกัน หลักการในเบื้องต้นนั้น:

1. พิจารณาจากผลประโยชน์ซึ่งประเมินค่าเป็นตัวเลขที่จะได้รับจากต้นไม้ และผืนป่า และอีกแนวทางหนึ่งก็คือการประเมินด้วยวิธีต้นทุนของการสร้างผืนป่า ขึ้นมาทดแทนใหม่

2. ป่าประกอบด้วยที่ดินและต้นไม้ ในแง่หนึ่งเราจึงควรแยกมูลค่าของผลิตภัณฑ์ที่ได้จากไม้ เช่น ชุง ออกมาให้เห็นชัดเจนด้วย

3. มูลค่ามาจากการพิจารณาราคาที่เคยซื้อขาย ราคาที่จะซื้อจะขาย ความคาดหวังต่อราคา ราคาที่คาดหวังว่าจะซื้อจะขายได้ในอนาคต ต้นทุนค่าสร้างทดแทน และอื่น ๆ

4. ในการประเมินต้นไม้ ผู้ประเมินต้องคำนึงถึงชนิดของต้นไม้ รูปทรงของต้นไม้ อายุของต้นไม้ คุณภาพหรือเกรดของไม้ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ปริมาตรไม้ ความยาวของท่อนไม้ เป็นต้น

5. การประเมินค่ายังคำนึงถึงผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ สังคม และธรรมชาติจากการมีป่าไม้มาประกอบด้วย

นอกจากนี้ ดร.โสภณ ยังพาคณะผู้ประเมินค่าทรัพย์สินของ ASA หรือ American Society of Appraisers ซึ่งแต่เดิกรวมมาจาก American Society of Farm Managers and Rural Appraisers มาดูงานการประเมินค่าต้นไม้ในประเทศไทยอีกด้วย ดังนั้นด้วยเครือข่ายของ ดร.โสภณ จึงสามารถไปประเมินค่าต้นไม้ได้ทั่วโลก

ด้วยความเคารพ

ดร.โสภณ พรโชคชัย 1 มิถุนายน 2567

ภาพรวม

1

ไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ

มาฟังคำบรรยายของ ผศ.ดร.สาพิศ เรื่องการประเมินค่าทรัพย์สิน เพื่อเป็นการแบ่งปันความรู้ในด้านนี้

ผศ.ดร.สาพิศ ดิลกสัมพันธ์ หัวหน้าภาควิชาวนวัฒนวิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และอดีตกรรมการมูลนิธิประเมินค่า-นายหน้าแห่งประเทศไทย ได้บรรยายในการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพผู้บังคับหลักประกัน หัวข้อเรื่อง “ต้นไม้มีมูลค่า ประเมินราคาอย่างไร” ในวันที่ 26 มีนาคม 2562 ณ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

ภาพรวม

สถานการณ์ขณะนี้มีการปลูกไม้เศรษฐกิจ 25 ล้านไร่ แต่ส่วนใหญ่ 21 ล้านไร่เป็นสวนยางพารา และอีก 4.1 ล้านไร่เป็นไม้เศรษฐกิจอื่น โดย 3 ล้านไร่เป็นยูคาลิปตัส ยางพารามีมูลค่าการส่งออกมากกว่า 80% ของการส่งออกไม้ทั้งหมด การนี้แสดงว่าไม้เศรษฐกิจอื่นมีน้อยมาก ที่ผ่านมากฎหมายเป็นประเด็นสำคัญหรือเป็นอุปสรรคในการปลูกป่า นอกจากนี้ที่ผ่านมายังขาดแรงจูงใจในการปลูกเพราะได้ผลตอบแทนช้า เช่น ไม้สัก 30 ปี เป็นต้น

ประเด็นข้อกฎหมาย

ประเด็นทางด้านกฎหมาย/ระเบียบ ที่ควรดำเนินการเพื่อสนับสนุนการปลูกป่า เช่น

1. แก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ อันได้แก่ พ.ร.บ. สวนป่า พ.ศ.2558 พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ร.บ.ป่าไม้ 2484 รวมทั้ง พ.ร.บ.เลื่อยโซ่ยนต์

2. เสนอให้มีการตรา “พระราชบัญญัติส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจนอกพื้นที่ป่า”

3. ควรให้มีการพัฒนากฎหมายป่าไม้โดยแยกออกเป็น 2 กลุ่มที่ชัดเจน คือ กฎหมายบริหารจัดการป่าไม้สาธารณะ (public forest act) เพื่อควบคุม ดูแลเรื่องการอนุรักษ์และกฎหมายบริหารจัดการป่าไม้เอกชนเพื่อเศรษฐกิจ (private forest act)

4. ควรมีการทบทวนโครงสร้างองค์การภาครัฐที่มีภารกิจส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจให้มีความคล่องตัว

ประเด็นมุ่งใจทางการเงิน

ประเด็นทางด้านการเงิน/การสร้างแรงจูงใจในการปลูกป่ามีหลายประการ เช่นกัน ได้แก่

1. ให้มีเครื่องมือทางการเงินที่รองรับการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ เช่น การตั้งกองทุนปลูกไม้เศรษฐกิจ ระบบธนาคารต้นไม้ การใช้มาตรการลดหย่อนภาษี การกู้เงินปลอดดอกเบี้ย คาร์บอนเครดิต และ PES

2. นำระบบความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) มาใช้ในกระบวนการส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน

3. ควรให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ให้การสนับสนุนการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจสวนป่าในหมวดเกษตรกรรมและผลิตภัณฑ์ “ต้นไม้” มีมูลค่า

พรรณไม้ที่มีศักยภาพ

พรรณไม้ที่มีศักยภาพสำหรับปลูกเป็นไม้เศรษฐกิจ โครงการส่งเสริมปลูกต้นไม้เพื่อเป็นทุนระยะยาว

1. ต้นไม้ที่มีอัตราการเติบโตเร็ว รอบตัดฟันสั้น มูลค่าสูงของเนื้อไม้ต่ำ

2. ต้นไม้ที่มีอัตราการเติบโตปานกลาง รอบตัดฟันยาว มูลค่าของเนื้อไม้

ค่อนข้างสูง

3. ต้นไม้ที่มีอัตราการเติบโตปานกลาง รอบตัดฟันยาว มูลค่าของเนื้อไม้สูง

4. ต้นไม้ที่มีอัตราการเติบโตช้า รอบตัดฟันยาว มูลค่าของเนื้อไม้สูงมาก

ศักยภาพของพื้นที่ ๆ แตกต่างกันได้แก่พื้นที่ที่เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง และเหมาะสมน้อย จะมีผลต่อความสูง (เมตรต่อปี) เส้นผ่าศูนย์กลางความสูงระดับหน้าอกหรือ 130 เซนติเมตรจากพื้นดิน (เซนติเมตรต่อปี) และมวลชีวภาพเหนือดิน (ตันต่อไร่ต่อปี) ในปัจจุบันมีราคากลางเฉพาะไม้สัก แต่ต้นไม้อื่น ยังไม่มีราคากลาง อย่างไรก็ตาม เราพึงสืบค้นที่มาของพื้นที่ปลูกด้วยซึ่งจะทำให้คำนวณราคาได้ใกล้เคียงความเป็นจริงยิ่งขึ้น

ดร.สาพิศได้ยกตัวอย่างไม้ที่ปกติแพงอยู่แล้วยิ่งแพงมากขึ้นด้วยกระแส เช่น พะยุง (ชื่อวิทยาศาสตร์: *Dalbergia cochinchinensis*) ซึ่งเป็นต้นไม้เนื้อแข็งที่เนื้อไม้มีลวดลายสวยงามชนิดหนึ่ง จัดเป็นไม้เศรษฐกิจที่มีราคาสูงอย่างหนึ่งและมีความเชื่อว่าเป็นไม้มงคล มีชื่อพื้นเมืองอื่น ๆ อีกคือ ชะยุง, พยุง, แดงจัน และประดู่เสน ทั้งนี้พะยุงเป็นไม้ต้นผลัดใบ สูง 15-25 เมตร เปลือกสีเทาเรียบ ใบเป็นช่อแบบขนนกปลายใบเดี่ยว เรียงสลับ ใบย่อยเรียงสลับจำนวน 7-9 ใบ ขนาดกว้าง 3-4 เซนติเมตร ยาว 4-7 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบสอบ ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้ม ท้องใบสีจาง ดอกขนาดเล็กสีขาว กลิ่นหอมอ่อน ออกรวมกันเป็นช่อตามง่ามใบ และตามปลายกิ่ง ผล เป็นฝักรูปขอบขนานแบนบางขนาดกว้าง 1.2 เซนติเมตร ยาว 4-6 เซนติเมตร มีเมล็ด 1-4 เมล็ด (<https://bit.ly/2Wnz9PU>)

ไม้อีกตัวอย่างหนึ่งคือ ชิงชัน เป็นชื่อของไม้ยืนต้นขนาดกลางจนถึงขนาดใหญ่ ประเภทไม้ผลัดใบที่อยู่ในวงศ์ถั่ว Fabaceae ชนิดหนึ่ง (อยู่ในวงศ์เดียวกับประดู่และพะยุง) ต้นไม้ชนิดนี้ขยายพันธุ์โดยเมล็ดและก็สามารถแพร่กระจายพันธุ์ตามป่าดิบแล้งตลอดจนถึงป่าเบญจพรรณทั่วไปยกเว้นเฉพาะทางภาคใต้เท่านั้นที่ไม่สามารถแพร่กระจายพันธุ์ได้เป็นไม้กลางแจ้งที่สามารถขึ้นได้ดีในดินทุกประเภทและต้องการน้ำเพียงปานกลาง เนื่องจากไม้ชิงชันนั้นมีลักษณะที่แข็งและเหนียวรวมถึงมีลักษณะที่ดูสวยงามมากดังนั้นจึงนิยมนำมาทำเป็น เครื่องเรือน เครื่องดนตรีต่าง ๆ ฯลฯ นอกจากนี้ประโยชน์ทางด้านอุตสาหกรรมพื้นบ้านแล้วต้นไม้ชิงชันยังให้ประโยชน์ทางด้านสมุนไพร (<https://bit.ly/2FAvFnG>)

แนวคิดการประเมินค่า

แนวคิดในการประเมินมูลค่าต้นไม้ ขึ้นอยู่กับ

1. ชนิด เช่น พะยุงยอมแพงกว่าสัก เป็นต้น
2. ขนาด เช่น สักตอนแรกปลูกอาจมีการปลูกไร่ละ 100 ต้น แต่เมื่อโตควรตัดลงครึ่งหนึ่ง และสุดท้ายมีเพียงไร่ละ 25 ต้น ซึ่งจะทำให้ขนาดคั้นเหมาะสม อย่างกรณีไม้สัก พิจารณาจากความยาวท่อนและเส้นผ่าศูนย์กลาง
3. คุณภาพ โดยเฉพาะต้นไม้ที่มีอัตราการเติบโตปานกลาง-ช้า รอบตัดฟันยาว มูลค่าของเนื้อไม้สูง (มาก) ในกรณีไม้สัก ถ้าแก่นมีขนาด 80% จะมีราคาแพงสุด ถ้าแก่นมีสัดส่วนน้อย มูลค่าก็จะมีน้อย หรือมีรูตรงกลาง หรือมีตำหนิหรือไม้ หรือไม้โตเร็วเกินไป ความหนาแน่นของเนื้อไม้ก็ต่ำ เป็นต้น
4. ความนิยมตามยุคสมัย ซึ่งอาจทำให้ราคาแตกต่างกันไปได้

ปัจจัยในการประเมินค่า

ปัจจัยที่ควรคำนึงถึงในการประเมินมูลค่าต้นไม้ มีหลายประการ เช่น

1. ความเสี่ยงประการหนึ่งที่ต้นไม้อาจตายได้ เช่น โรค ไฟไหม้ หรือ อื่น ๆ เราจึงควรพิจารณาการลดความเสี่ยงด้วยการซื้อประกันในกรณีที่อาจสูญเสียไม้ไปได้
2. ส่วนในกรณีไม้ประดับ ไม้ล้อมอาจแตกต่างกัน เนื่องจากไม่ได้พิจารณาจากเนื้อไม้ที่จะใช้หลังการตัดฟัน
3. พันธุกรรมโดยการปรับปรุงพันธุ์ที่ดีด้วยการ Clone เป็นต้น
4. การจัดการ หรือวิธีปฏิบัติทางวนวัฒน เช่น การใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช การลิดกิ่ง การตัดขยายระยะ เป็นต้น

ในการประเมินค่าต้นไม้ประเภทต่าง ๆ จำเป็นต้องอาศัยความรู้เฉพาะของผู้เกี่ยวข้อง ผนวกกับแนวทางการประเมินค่าทรัพย์สินของผู้ประเมินค่าทรัพย์สินเพื่อให้ได้มูลค่าตลาดที่เหมาะสม

สาพิศ ดิลกสัมพันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาวนวัฒนวิทยา คณะวนศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
วท.บ. (วนวัฒนวิทยา), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ไทย, 2534

วท.ม. (วนวัฒนวิทยา), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ไทย, 2539

Ph.D. (Biological Science), Charles Darwin University (Northern Territory University),
AUSTRALIA, 2544

ธ.ค. 2563 - ปัจจุบัน รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะวนศาสตร์

ก.ย. 2555 - ปัจจุบัน รองผู้อำนวยการ ศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการด้านไม้

ที่มา: <https://research.ku.ac.th/forest/Person.aspx?id=490214>

2

ภาพรวมการประเมินค่าไม้ยืนต้น

ดร.เฉลิมชัย สมมุง ผู้ผลักดันและแก้ไขด้านกฎหมายเกี่ยวกับไม้กฤษณา โรงกลั่นน้ำมันกฤษณา จนปัจจุบันไม้กฤษณาเป็นไม้เศรษฐกิจของประเทศไทย ประธานกองทุนไม้กฤษณาแห่งชาติ ประธานวิสาหกิจชุมชนชมรมไม้กฤษณา (ไม้หอม) แห่งประเทศไทย ได้ประมวลแนวทางการประเมินไม้ยืนต้นสำคัญ ๆ หลายรายการ ในที่นี้จึงเรียบเรียงไว้เพื่อเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อการประเมินค่าต้นไม้

การคัดแยกชนิดของต้นไม้

เพื่อให้เกิดความเข้าใจของสถาบันการเงินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควรจัดคัดแยกชนิดของไม้ ออกได้เป็น 8 กลุ่มหลัก ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 การคัดแยกชนิดไม้ ตามมูลค่าของต้นไม้ในทางการค้าในปัจจุบัน และสามารถส่งออกได้สะดวก เป็นที่ยอมรับของทั่วโลก หรือต้นไม้ที่อยู่ในข้อตกลงของอนุสัญญาไซเตส ชั้นบัญชีเป็นพันธุ์พืชอนุรักษ์บัญชี 2 สามารถเพาะปลูกในแปลงพื้นที่ดินกรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง โดยการดูแลรักษาทุกขั้นตอนโดยมนุษย์ สามารถทำการการค้าผลิตและส่งออกไปขายได้ทั่วโลกอย่างถูกต้องตามกฎหมายของพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ.2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติพันธุ์พืช (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 และฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560 ตามอนุสัญญาไซเตส และตามประกาศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องพืชอนุรักษ์ พ.ศ.2557 เล่ม 131 ตอนพิเศษ 231 ง ราชกิจจานุเบกษา 14 พฤศจิกายน 2557 ซึ่งมีผลทำให้ ต้นไม้ที่มีค่าสูงสุดได้แก่

1.1 ไม้กฤษณา หรือไม้ในสกุล *Aquilaria* ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หน้า 7 เล่ม 131 ตอนพิเศษ 231 ง ราชกิจจานุเบกษา 14 พฤศจิกายน 2557 ลำดับที่ 81 พิกัดอัตราศุลกากร 3301.29.90,1211.90.99 ฯลฯ ซึ่งมีผลทำให้ไม้กฤษณา เป็นไม้ที่มีราคาสูงที่สุดของไม้ทั้งหมด ผลิตภัณฑ์จากไม้กฤษณา เป็นที่ต้องการของตลาดโลกอย่างมากโดยเฉพาะแถบตะวันออกกลาง จีน ยุโรป อเมริกา ฯลฯ และสามารถส่งออกไปขายได้ทั่วโลก

1.2 ไม้พะยุง *Dalbergia cochinchinensis* Pierre ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หน้า 17 เล่ม 131 ตอนพิเศษ 231 ง ราชกิจจานุเบกษา 14 พฤศจิกายน ลำดับที่ 17 พิกัดอัตราศุลกากร ไม้ท่อน ไม้แปรรูป 4403.10.10-4421.90.99 ซึ่งมีผลทำให้ไม้พะยุงเป็นไม้ที่มีราคาสูงรองจากไม้กฤษณา ส่วนมากเป็นที่ต้องการของตลาดจีน ปัจจุบัน ไม้พยางค์อยู่ในบัญชีพิธีอนุรักษบัญญัติ 2 สามารถส่งออกได้ แต่ปัจจุบันยังอยู่ในช่วงลงมติจากภาคประชาชน เพื่อจะได้ออกประกาศการขึ้นทะเบียนแปลงปลูกไม้พะยุง ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

1.3 ไม้ชิงชัน *Dalbergia oliveri* Gamble ex Prain ถ้าเป็นไม้ท่อนไม้แปรรูป พิกัดอัตราศุลกากร 4403.10.10-4421.90.99 ซึ่งปัจจุบัน ราคาเป็นรองจากไม้พะยุง ในต่างประเทศไม้ในสกุล *Dalbergia* ทุกชนิดจัดอยู่ในบัญชีพิธีอนุรักษบัญญัติ 2 แต่สำหรับประเทศไทยอยู่ในระหว่างรอประกาศจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และมีอนาคตการตลาดที่ดี

1.4 ไม้กระซิก *Dalbergia parviflora* Roxb. ถ้าเป็นไม้ท่อนไม้แปรรูป พิกัดอัตราศุลกากร 4403.10.10-4421.90.99 ซึ่งปัจจุบัน ราคาเป็นรองจากไม้พะยุง ในต่างประเทศไม้ในสกุล *Dalbergia* ทุกชนิดจัดอยู่ในบัญชีพิธีอนุรักษบัญญัติ 2 แต่สำหรับประเทศไทยอยู่ในระหว่างรอประกาศจากกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และมีอนาคตการตลาดที่ดี

1.5 ไม้กระพี้เขาควาย *Dalbergia cultrate* Graham ex Benth ถ้าเป็นไม้ท่อนไม้แปรรูป พิกัดอัตราศุลกากร 4403.10.10-4421.90.99 ซึ่งปัจจุบัน ราคาเป็นรองจากไม้พะยุง ในต่างประเทศไม้ในสกุล *Dalbergia* ทุกชนิดจัดอยู่ในบัญชีพิธีอนุรักษบัญญัติ 2 แต่สำหรับประเทศไทยอยู่ในระหว่างรอประกาศจากกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และมีอนาคตการตลาดที่ดี

1.6 ไม้ประดู่ลาย *Dalbergia sissoo* Roxb เป็นไม้ที่มีราคาพอ ๆ กับไม้พะยุง

แต่ค่อนข้างหายากกว่าไม้พะยูน ระบบการค้ำจะเหมือนกับไม้พะยูน

1.7 ไม้สาทร *Milllettia leacantha* Kurz var. *buteoides* (Gagnep.) I.C Nielsen เป็นไม้ที่มีราคาใกล้เคียงกับไม้พะยูน แต่ปัจจุบันเกือบจะสูญพันธุ์ หรือมีอยู่น้อยมากในประเทศไทยในขณะนี้

กลุ่มที่ 2 คัดแยกตามชนิดไม้ ที่มีมูลค่าค่อนข้างสูง แต่ปัจจุบันยังส่งออกไปต่างประเทศไม่ได้ แต่สามารถค้าขายภายในประเทศได้ ตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2558 เช่น

- 2.1 ไม้สัก *Tectona grandis* Lf.
- 2.2 ไม้ประดู่ป่า *Pterocarpus macrocarpus* Kurz
- 2.3 ไม้มะค่าโมง *Azelia xylocarpa* (Kurz) Craib
- 2.4 ไม้กั้นเกรว *Fograea fragroans* Roxb
- 2.5 ไม้หลุมพอ *Intsia palembanica* Miq
- 2.6 ไม้ตะเคียนชันตาแมว *Neobalanocarpus heimii* (King) P.S. Ashton
- 2.7 ไม้ตะเคียนหิน *Hopea ferrea* Laness
- 2.8 ไม้เคี่ยม *Cotylelobium lanceolatum* Craib.
- 2.9 ไม้ตะแบก *Lagerstroemia Horibunda* Jack
- 2.10 ไม้ตะแบกลาย
- 2.11 ไม้กระบก *Irvingia malayana* Oliv.ex.A.W.Benn.

กลุ่มที่ 3 คัดแยกตามชนิดไม้ ที่มีมูลค่าปานกลาง แต่ปัจจุบันยังส่งออกไปต่างประเทศไม่ได้ แต่สามารถค้าขายภายในประเทศไทยได้ ตามพระราช-บัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2558 เช่น

- 3.1 ไม้มะหาด *Artocarpus lacucha* Roxb.ex Buch.-Ham.
- 3.2 ไม้ตะเคียนทอง *Hopea odorata* Roxb.
- 3.3 ไม้แดง *Xylia xylocarpa* (Roxb) W.Theob var. *kerrii* (Craib&Hutch)

I.C.Nielsen

- 3.4 ไม้ประดู่บ้าน *Pterocarpus indicus* Willd.
- 3.5 ไม้ยมหอม *Toona ciliate* M.Roem

- 3.6 ไม้ยมหิน *Chukrasia tabularis* A.Juss
- 3.7 ไม้หนนทรี *Peltophorum pterocarpum*(DC) Backer ex K.Heyne
- 3.8 ไม้พฤษภ *Albizia lebbeck* (L) Benth.
- 3.9 ไม้เคี่ยมคชะนอง *Shorea henryana* Pierre
- 3.10 ไม้มะค่าแต่ *Sindora siamensis* Teijsm.ex Miq.var.siamensis
- 3.11 ไม้พะยอม *Shorea roxburghii* G.Don
- 3.12 ไม้สกุลยาง *Dipterocarpus* spp.
- 3.13 ไม้เต็ง *Shorea obtuse* Wall.ex Blume
- 3.14 ไม้รัง *Shorea siamensis* Miq.
- 3.15 ไม้ตะแบกเลือด *Terminalia mucronate* Craib&Hutch.
- 3.16 ไม้หนากบุด *Mesua nervosa* Planch&Triana.
- 3.17 ไม้เทพทาโร *Cinnamomum parthenoxylon*(Jack)Meisn.
- 3.18 ไม้จำปี – จำปา *Magnolia* spp.

กลุ่มที่ 4 คัดแยกตามชนิดไม้ที่มีมูลค่าน้อยในทางการค้า เป็นเนื้อไม้ แต่ปัจจุบันยังส่งออกไปต่างประเทศไม่ได้แต่สามารถค้าขายภายในประเทศไทยได้ ตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2558 ได้แก่

- 4.1 ไม้สะเดา *Azadirachta indica* A.Juss
- 4.2 ไม้สะเดาเทียม *Azadirachta excelsa* (Jack) Jacobs
- 4.3 ไม้ตะกูด *Neolamarckia cadamba* (Roxb.) Bosser
- 4.4 ไม้จามจุรี *Albizia saman*(Jacq.)Merr.
- 4.5 ไม้สัตบรรณ *Alstonia scholaris* (L.)R.Br.
- 4.6 ไม้ตีนเป็ดทะเล *Cerbera odollam* Gaertn.
- 4.7 ไม้พลับพลา *Microcos tomentosa* Sm.
- 4.8 ไม้กระทิงใบใหญ่ *Litsea grandis* (Nees) Hook.F.
- 4.9 ไม้ฝาง *Caesalpinia sappan* L.
- 4.10 ไม้สกุลมะม่วง *Mangifera* spp.
- 4.11 ไม้สกุลทุเรียน *Durio* spp.
- 4.12 ไม้มะขาม *Tamarindus indica* l.

4.13 ไม้มะขามป้อม *Phyllanthus emblica* L.

กลุ่มที่ 5 คัดแยกตามชนิดไม้ ที่จัดอยู่ในไม้ประดับ จัดสวน ตกแต่งสถานที่
ปรับภูมิทัศน์ ฯลฯ

5.1 ไม้ปีบ *Millingtonia hortensis* L.f.

5.2 ไม้นางพญาเสือโคร่ง *Prunus cerasoides* D.Don

5.3 ไม้กัลพฤกษ์ *Cassia bakeriana* Craib

5.4 ไม้ราชพฤกษ์ *Cassia fistula* L.

5.5 ไม้สุพรรณิการ์ *Cochlospermum regium* (Schrank) Pilg.

5.6 ไม้เหลืองปรีดียาธร *Roseodendron donnell-smithii* (Rose) Miranda

5.7 ไม้หว่า *Syzygium cumini* (L.) Skeels

5.8 ไม้แคนา *Dolichandrone serrulate* (Wall.ex DC.) Seem.

5.9 ไม้ตะแบกนา *Lagerstroemia loudonii* Teijsm. & Pers. (ใช้เนื้อไม้ได้แต่
ใช้จัดสวนราคาจะดีกว่า)

5.10 ไม้เสลา *Lagerstroemia loudonii* Teijsm. & Binn. (ใช้เนื้อไม้ได้แต่ใช้
จัดสวนราคาจะดีกว่า)

5.11 ไม้อินทนิลน้ำ *Lagerstroemia speciosa* (L.) Pers. (ใช้เนื้อไม้ได้แต่ใช้
จัดสวนราคาจะดีกว่า)

กลุ่มที่ 6 ไม้ที่ใช้เป็นพลังงานทดแทน, พลังงานใช้ฟ้าหรือใช้ในอุตสาหกรรม
เยื่อกระดาษเช่น

6.1 ไม้ยูคาลิปตัส

6.2 ไม้กระถินเทพา

6.3 ไม้กระถินณรงค์ผสม

6.4 ไม้กระถินยักษ์

กลุ่มที่ 7 ไม้อื่น ๆ ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ

กลุ่มที่ 8 ไม้ทุกชนิด

ทั้งนี้ต้นไม้บางชนิด มีชื่อในทางการค้าเหมือนกัน ก็จะใช้เป็นชื่อกกลาง และชื่อพฤกษศาสตร์เป็นหลัก

การคำนวณมูลค่าไม้กฤษณา

การคำนวณมูลค่าไม้ยืนต้นโดยเฉพาะไม้กฤษณาซึ่งเป็นกลุ่มไม้ที่คุณค่าสูง เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในปัจจุบันและอนาคตนั้น ไม้กฤษณา ปัจจุบันจัดว่าเป็นไม้ที่มีคุณค่ามากที่สุดของประเทศไทยและของทั่วโลก และเป็นที่ต้องการของตลาดโลกอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มลูกค้าแถบตะวันออกกลาง จีน ยุโรป ฯลฯ มีมูลค่าการซื้อขายปัจจุบันประมาณห้าแสนล้านบาทและจะเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งการค้าส่วนมากจะเป็นผลิตภัณฑ์จากไม้กฤษณา เช่น น้ำมันกฤษณา, ไม้แก่นกฤษณา, น้ำหอมกฤษณา, น้ำกฤษณากลิ่น ชาเขียวกฤษณา ฯลฯ ปัจจุบัน ตามประกาศไม้ในบัญชี 58 ชนิด มีไม้กฤษณาอยู่ในสกุล *Aquilaria* คือ

1. ไม้กฤษณา *Aquilaria crassna* Pierre ex Lecomte ซึ่งเป็นไม้กฤษณา ชนิดสายพันธุ์ที่ใช้ปลูกเพื่อเป็นการค้าในปัจจุบัน ซึ่งในประเทศไทยมีรายละเอียดอยู่ 3 ชนิดสายพันธุ์ย่อย แต่ที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่าเป็นพันธุ์ไม้กฤษณาที่ดีที่สุดในโลกคือพันธุ์จังหวัดตราด *Aquilaria crassna* var. *Trat* เป็นสายพันธุ์ที่ให้ผลผลิตดีที่สุดในที่สุด และราคาดีที่สุดในโลก จึงเป็นสายพันธุ์ที่นิยมปลูกมากที่สุด และมีปริมาณมากที่สุดในประเทศไทย จึงถือว่าเป็นไม้กฤษณา ที่มีราคาสูงที่สุดในโลก

2. ไม้หอม *Aquilaria malaccensis* Lam. หรือไม้กฤษณาพันธุ์ *malaccensis* นั้นเอง อาจจะเพราะความไม่รู้ของนักพฤกษศาสตร์ ทำให้แยกออกมาเป็น 2 ชนิด ไม้หอมสายพันธุ์นี้ปัจจุบันไม่นิยมปลูกเพื่อเป็นการค้า เพราะคุณภาพของผลผลิตต่ำมาก ไม่คุ้มค่ากับการลงทุนและระยะเวลาที่ปลูก ส่วนมากเป็นไม้พื้นถิ่นเดิมทางแถบจังหวัดทางภาคใต้ของประเทศไทยที่มีดินแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ปัจจุบันส่วนมากจะมียู่อเฉพาะในเขตป่าสงวนและป่าอุทยาน

ฉะนั้นจึงเห็นสมควรให้ทำประเมินค่าต้นไม้ยืนต้นเฉพาะข้อ 1.1. ตามรายละเอียด โดยมีหลักและสูตรการคำนวณตามอายุของต้นไม้ ขนาดความโต ก่อนทำการกระตุ้นให้เกิดน้ำมัน เกิดแก่นไม้กฤษณา ที่สำคัญที่สุดก็คือไม้กฤษณา ที่จะนำมาประเมินเป็นสินทรัพย์ได้นั้นต้องมีการขึ้นทะเบียนกับไซเตส กรมวิชาการเกษตร และ